



Бинигини хайдах хааччыйалларый?

Биир сыананан атылыбыт

Бу күнүргө нэбилэниэни хортуоппуйунан, одуруот астарынан хааччыйыгы Чурапчытаагы райпогребсоюз туох үлэни, кэпсэтинин ытыгары билэни бадалаах элбэх буолуо. Онон сибээстээн корреспондент С. Попов бырабылыанньа председателе П. Г. Кырылловтун арыыах ылытыгы эппэттиригэр көрдөстө.

**Ыйытык:** Бу хайысханан туох даһаллары ылан эрэгиттэй?

**Эппэт:** Оройуонугут икки эрэ совхоза хортуоппуйу үүнүрдэ. Эрдэни эриетини аатынан совхоз 50 тонна хортуоппуйу туттарыахтаах. Ону күн бүгүнү доһунайдыахтаахпыт. Арааһа, итинэн совхозтарбыт биэрэр хортуоппуйдара бүтэрэ буолуо. Хортуоппуйу Мэнэ-Хангалас оройуонун Ленин аатынан совхозуттан атыылаһан эрэгит. Дуогабардаһар сыананан 300 тоннаны ылыахтаахпыт. Онон 100 тоннаны адалан атыылаһан эрэгит. 1 тонна хортуоппуйу 4 тын, солк. атыылаһабыт. Итин таһынан кэпсэтинин «Хачымаат» совхоз салалтатын ытыгары ытыабыт.

**Ыйытык:** Оттон хачымаатта дьыала хайдырды?

**Эппэт:** Хачымаатны 100-чэка тоннаны эмиз эти этэр. Ленин аатынан совхозунтуттан булуохпут дэһэбит. Кэпсэтин түмүгэ билдэ илик. Ону тэнэ «Мындаарайы» совхоз биэрэргэ эрэннэрэр. Учусойдон хомулдунаарына, 120 тоннаны туттарыахтарын сөн өтэ. Онон быһыл күһүн 400-чэка тонна хортуоппуйу, 240-ча тонна хачымаатны булар сорунтаахпыт. Ити биллэн турар, кыра. Төһө көстөрүлөн буолтара дин.

**Ыйытык:** Итинэн урагы одуруот аһын хачымаат көрүгэ атыыга тахсыан соһуй?

**Эппэт:** Арааһа, ити иһинэ суох буолара буолуо. Орто Азия республикаларын ытыгары кэпсэтинилэр эрэннэрэр түмүктэри биэрбэттилар. Быһыл сайын совхозтартан уонна нэбилэниэстэн хомуллубут 80-ча тонна одуруу атыылаатыбыт. Биллэн турар, сыаната ырахан.

**Эппэт:** Арааһа, ити иһинэ суох буолара буолуо. Орто Азия республикаларын ытыгары кэпсэтинилэр эрэннэрэр түмүктэри биэрбэттилар. Быһыл сайын совхозтартан уонна нэбилэниэстэн хомуллубут 80-ча тонна одуруу атыылаатыбыт. Биллэн турар, сыаната ырахан.

**Эппэт:** Арааһа, ити иһинэ суох буолара буолуо. Орто Азия республикаларын ытыгары кэпсэтинилэр эрэннэрэр түмүктэри биэрбэттилар. Быһыл сайын совхозтартан уонна нэбилэниэстэн хомуллубут 80-ча тонна одуруу атыылаатыбыт. Биллэн турар, сыаната ырахан.

**Эппэт:** Арааһа, ити иһинэ суох буолара буолуо. Орто Азия республикаларын ытыгары кэпсэтинилэр эрэннэрэр түмүктэри биэрбэттилар. Быһыл сайын совхозтартан уонна нэбилэниэстэн хомуллубут 80-ча тонна одуруу атыылаатыбыт. Биллэн турар, сыаната ырахан.

Бу ахтыы «Кылы» хачыат 1989 сыл атырдыах ыйык 27 күнүгүргө күөмүргүгэр баччааттаммытэ. Автор — Бахсы оскуолатын бастагы үөрэнээччилэртэн биридэстэрэ, кэлин советскай, хаһайыстыбаннай үлэсэ элбэх сыратык биэрбит Ула Кыһыл Знаматта орденнаах Григорий Дмитриевич Слепцов — бинигини биниги кэпсэтинигэр суох.

**БЫЛЫР,** ыраахтааҕы быһаанын саһана Бахсы нэбилэнигэр Игнатий Алексеевич Слепцов дьин сордохтэ үрэхтээх иһин баара. Иһин таһараны итэҕэйбэт, иһинэн көтөҕөн кирэстэммитэх иһин этэ. Нэбилэник баайдара 1906 сыллаахха таһара дьыттын тутарга быһаарынан атыылаатын түһэрэллэрин утарыыбыта. «Оскуолатта тутукук, ыччатны үөрөхтүбүт» дьин нэбилэник мунуһаар улахан мөкүсүрү тардыбыта. Үөрөҕө суох нүүдү-балай «чөмчөкөлөр» — Бахсы баайдара иһини таһараны укмуһут «антихрист» дьин аатыһылар.

Ол очмотоогу суостаах ырыһыс тыл Игнатий Алексеевич көрдүкүттээх мөкүсүрү бултурууната. Үгүс сылларга өһөтүк туруорсан, үгүсчарсан 1911 сыллаахха мал дьыттигэр бастагы министрская начальнай училищени астарбыта.

Учууталынан Борон улууну I Ласой нэбилэник ыһаһа Аржанова Евдокия Софроновна үлэһэбитэ. Бу эдэр учууталга үөрэх-иһини үлэтин үчүтэйдик туруорууга уонна нэбилэник ыччатны элбэхтэни үөрөххэ тардыыга Игнатий Алексеевич улахан көмөү өгөрүтэ. Оскуола политехничини үлэтирэр, экзамен тутуһара.

Евдокия Софроновна сиза ыһаһыттан бастагы учуутал үөрэхтээх, сайдылаах, үтүө майгылаах иһин этэ. Иһин Бахсыга бастагы үөрөхтээһини сизэмэти ыһысыта, прогрессивнай ойу-саалагы сайыннарыбыта.

Сөгтө сыл учууталлаан начальнай училищени үс үгүдүк ыһуустаабыта. Олус ыһаһаһылаахтык, иһинэ элбэхтэни үөрэтэрэ. Молтох өбөлөрүн уруок кэнигэр хаалларан хачымаатны уруоктарын

уонна өбөлөрү үөрөһүтүтэр үтүөлэрин өһөлөрүн холбуу саныыбын.

Григорий Игнатиевич Слепцов эмиз үөрэһин сэлэһэн Якутскайдаагы педагогическай техникуму бүтэрэн, уһун сылларга

да махтаных тустаахтаа. Иһинилэр үөрэммит уһун бинигини үөрэнэр оскуола дьыттын ити дьон төрүтүттэригэр. Иһинилэр дьыттынан туруорсууларынан 1915 сыллаахха Бахсыга оскуола дьыттын тутууга көнүлүлэммитэ, атыылаата түһэриллибитэ. Ону олохтоох баайдар хааччатаһаннар, тутуутун уһаппыттара. Революция кэнигиттан эрэ, 1920 сыллаахха, иһинилэр үөрөһүтүтэр ыччаттарын баһылаанын нарынан көһүлэһиннэр иһин оскуола тутууга ситирдиллэр туһага киллэриллибитэ.

Дуня Аржанова советскай олоххо тиккэ кыһан олоһотторо. 1917 сыллаах саас элбүтэ. Эһиздэс, үтүө суобастаах учууталы нэбилэниэсэ улаханых айыыбыта. Ити сайын иһини кэрэстээн, аатын-суолун үйэттигэр остуолба нааматыһык туруорбуттара. Ону арыһын үөрүүлээх иһинигэр нэбилэник кыра-хара дьон мустан олоһотторуна баттыгастаах иһин баай — Яков Егоров, Федор Местников хомулук көлөн дьону ыһан-түрэн ыһа сатаабыттара, нааматыһыгы ыһан бырадарга биринэстээбиттэре. Игнатий Алексеевичи ыһарбаары соруммуттара. Ону мүстүбүт нэбилэниэсэ истэбэтэ, абаран-сатаран туран бөһөлөрин үүрбүттэре. Игнатий Алексеевичи кырбаппахтаһара.

Үөрэх, сайдыы остуотторо, баттыгастаах баайдар Егоровтаах Местников түүн көлөн нааматыһыгы көтүрөн остуолбатын көһүсэ ыһан быраһыттарын нэбилэниэсэ иһинэстээн туруорбута бинигизэммитэ дьэри турар.

Бахсыга бастагы оскуола астарбыт, ыччаты үөрөххэ, прогрессивнай ойго санаага иһинит, ол иһинигэр баттыгастаах баайдары утары охсуспут Игнатий Алексеевич Слепцов уонна бастагы учуутал Евдокия Софроновна Аржанова ааттара-суоллара хаһан да элбөдүйбөт өйдөбүннүк буола туруохтаах.

Г. СЛЕПЦОВ.

Бахсы оскуолатын 80 сылын туолуутугар

Өлбөдүйбөт өйдөбүннүк буоллунар

өгөрүтө. Ордук нуучча тылын, аһсааны кичэйэн үөрэтэрэ. Очмотоогу оскуола программатыгар бултуруулаахтын киллэриллэр «Таһара оскуолун» уруогар сөһүлөөх бөһүмүтү уурбат этэ. Ол иһин уонна Игнатий Алексеевич сабыдыллынан даһаны очмотоогу үөрэнээччилэр таһараны итэҕэйбэт буола иһини бинигит, Биниги кэпсэтинигэр, бэл, саалтырдыт даһаны тахсыбатара. Нууччалык көнүл кэпсэтэр, суруйар, аһсааны үчүтэйдик суоттуур буолан оскуолаһы бүтэрэбит.

Ити Бахсы оскуолатын бүтэрбиттэр сага үөскэбит Советскай быһааска үлэһит буолалларыгар, сорохтор үөрөхтөрүн ситиһилээхтэ сальмаалларыгар торутунан буолбута. Хөлөбүр, Бахсы начальнай училищени бүтэрбит Тараф Павлович Местников педтехникумун ситиһилээхтик үөрэһэн учуутал, эппэттээх советскай үлэһит, республика искусствотын тэрийсэгити, салайсааччы буолбута. Иһин дьадагы мал өдөтө этэ. Нэбилэнигэр оскуола аһылы-батаһа буоллар аһыас үөрөҕө суох хаалар дьыла-лааһа. Тараф Павлович баһыаччы сабыдыллынан Бахсыттан элбэх искусство үлэһиттэре, үтүөлээх артистар иһинилэн тахсыбыттара. Ону сыаналааһа Бахсыга бастагы оскуолаһы астарбыттар

норуот үөрэдиригиттэр үлэһэбитэ. Иһин РСФСР уонна Саха ССР оскуолаһы үтүөлээх учуутала.

Иһинил Матвеевич Ноговицын Якутскайга үөрэһин салгыы сылдьан 1921 сыллаахха Коробейников баандатын утары охсуһуу фронтугар сырдик тыһын биэрбитэ. Михаил Игнатиевич Слепцов — эмиз Якутскайга үөрэнэ сылдьан Пепелен баандатын утары охсуспут партизан. Бахсы бастагы колхозтарыттан биридэстэрин — «Булгуннаах» артыылы тэрийбитэ уонна онно уон биир сыл уста-та председателинан үлэтин сылдьан Аба дойдуну көмүсүүр Улуу сэрин фронтугар баран геройдуу охтубута. Алексей Игнатиевич Слепцов 1929—1930 сылларга Булуҕта оро турбут баандаты утары охсуһууга активнайдык кыттан иһини сиринэн баһыырбыта. Иһин Самара куоракна тыа хаһайыстыбатын академиятыгар үөрэнэ сылдьан олбута.

Ити барыта Евдокия Софроновна үөрөһүтүтэр ыччаттарыгар иһин бинигини, үөрэһи биэрбитини, үтүө быһыыга, прогрессивнай ойго-санаага иһинитин түмүгэ. Ол иһин биниги, иһинэ үөрэммиттэр, үлэһит буолбуттар, учууталдыгы иһин махталдыгынан кэрэстэбит.

Калын үөрэммиттэр, бинигини ыччаттар даһаны Игнатий Алексеевичка, Евдокия Софроновна-

УЛАРЫТЫ КЭМИГЭР

«Мындаарайы» совхоз бу күнүргэ үлэни-хамнаһы хайдах тэриһэн эрэрин туһунан кэпсэтинигэр биниги корреспондентты директор В. П. Чичагинаровтан көрдөстө.

**Ыйытык:** Суөһү аһылыгы бөлөмнөһүнүгэ хайдаххыты?

**Эппэт:** Бинигини туругунаан совхоз үрдүнэ 5404 тонна оттонубут. Оттон чаһыһайдар 878 тонна оту чөмчөттүлэр. Кинилэргэ 1700-чэка гектар сирэ олүү-чаас биэрбилит.

Совхоз сүрүн ыһоһоһа сэлгыи оттууллар. Балаһан ыһан 15—20 күнүрэгэр дьэри оттоһуну түмүктүөхтөрө. Совхоз барылаан аһыһан, аһыһыт сыһаары саһа оттоһун сөн. Таһыһычч эһтэххэ, улахан болдоһоту-тун бурдук хомууртар уурдубут. Гектарга ортоһунан 12 центнер бурдук

**Эппэт:** Лахыһымык. Суөһүнү ыһаарбаһака эрдэ өлөрүү практиката биниги совхозка уруукутан баара. Кэһкэ иһини сыһа биниги тохсуһууга өлөрүүтэххэ сыһылар-бытын эрдэ өлөртөөн эти сордоһуһааһытыбыт. Ыһыл даһаны ити ыһаманы салгыи туттарыт буолуо.

Максим Николаевич этэрэ баар суол. Совхоз-пүт сыһа 100-чэкада чуһаһыр суөһүнү көһү-нэн охтортообут кэмнэри бааллара. Ол эрээри баһаһыһыаттан тахсар суол атыһна көрөбүн. Бас ыһыгар дьэри сир суөһүнү бүтүүһүнү суөһкэ биэрэн этин ыһаһыла-таан көһини, арааһа, таһылаһа буолуо. Суөһү аһсаанын, төрүүр-ууһуур суөһүнү төһө кыһал-лаһынан элбөтөр соруму-та-

нарбыт наада буолуо дин саныыбын.

Совхозтар структураларын уларытар көм көлөн иһэр быһыылаах. Онон ити уонунан сылларга үөскэһит баһыһыттын-дуолбутун, арааһа, үлэһтэр көмүһү чуһаһаата. Өс-көтүн, этэллэрин курдук, баһыһы-дуолу үлэһтэр туһунан болтуруос көтөһү-лүннэһинэ, ким элбэх ыһах суөһүлээх, сыһы-лаах бэйэтин дьонугар-сөргөһүгэр элбэри тинсэ-риэн сөн. Биир бөһөн саһаабар, суөһү аһсааны сарбыһар туһунан болпу-руоһу көтөһөртөн сэр-нэх баара. Уонсайынан, манна, сыһа-халты тут-тарбат курдук, үчүтэйдик толкуйдуурбут, суөһа-һэрбит наада этэ.

**Ыйытык:** Эһини совхозкут бурдугу үүнэ-рөөччилэргэ бурдук тар-дар таас, иһинигэ бол-пуруостарын Наһаһтаһа-тиһин туруорсубуттара биллэр. Ити болпуруос



Сарсын — П. А. Столыпин кэрэһини 80 сыла

Россия историтын күрүс фигураларыттан биридэстэрэ Петр Арнадьевич Столыпин (1862—1911) бөһүтүгэр улам кыһа бол-боһотуу тардан эрэр. Бастаан Саратов губернигара, калын ик дьыала иһинигэр, Миннегрдар Со-веттарын Председателе быһаарарга соруммут, ханна баһарар, сорох сөһ-сон-махтаһан, сорох өһү-рүн, сорох ордук санаан бинигиттэриһэн, доһдуу аһыс ыһаһа көм иһигэр дохсун экономическай өрө



Сныһоһоһа: П. А. Столыпин 1903 сыллаахха. ССТА фотохрониката





### ЭВЭРДЭЛИИВИТ!

Тапталлаах аҕабыт, бырааныт, сурдуу бутун, убайыт **ПРОКОПЬЕВ** Василий Егорович күн сирин көрбүтэ үйү аңардаах өбөлгөһөн интиһа-истиһик эвэрдэлиивит. Интиһин киниэхэ чэгин доруобуйаны, үлэттэр ситиһини, олоххо активнай позицияны, билии үөрүүбүтүн мөлдү үлэстэ, инлэһэ-саҕалаһа сылдьарыгар, аймахтарыгар, дьомго-сэргэҕэ мөлдү эйэҕэс буоларыгар баарабыт.

**Кыргытара, балыстара, бырааттара, эдьиһдэрэ, убайдара, кийинттэрэ, күтүөтэра.**

х х х

Күндү көргөмүн, аҕабын, аймахтык Егор Тимофеевич **НЕУСТРОЕВЫ** өр сыллаах үтүө суобастаах ситиһилээх үлэтинэн «ССРС иннегатосрафиятын туйгунун» аатын ылбытынан ис сүрэхтриттэн үөрэн-көтөн туран истиһин эвэрдэлиивит, дьомун, дьоллоох ологу, үлэттэргэ-хамнаһыгар өссө үтүө ситиһилэри баарабыт.

Көргөнө, кыһа, аймахтара.



### КАБЕЛЬ ЛИНИЯТЫН ХАРЫСТААН

ССРС Министрдерин Советын 1969 с.л. от ыйы 22 күнүгүгү 567 №-дээх уураадынан бигэрэтиллибит «Сибээс линияларын харыстааһын быраабылаларыгар» сөн түбөһүннэһэрэн, кабельнай линиялар трассалара «охраннай зона» дьин ааттапаллар.

Биллэхэ бөһүөлөк таһыгар киһилэр аналлаах остуолбаларынан, оттон бөһүөлөк иһинэн саһар линиялар техникескэй документациянан быһаарыллаллар.

ЛТС суругунан көмүлэ суох уонна киһи предствителни ысырбаһка эрэ кабельнай линия охранинай зонатыгар сир үлэлэрин ыттыгы бобуулар.

Үлэ саҕалаһан иһинэ 3 №-дээх ЛТС предствителни кытта бу линия саһар трассатын чуолкайдаан, Кабель трассатыгар ыттыллар үлэлэр иһин эрэ толорулаллар.

Өйдөөг, шоссейнай суолаарга, совхозтар уонна предпритиелар хабар сирдэригэр сөччө дьинэ суохтук кабельнай линиялар сыталлары. Линияларын 2000-да дьэри вольттаах күүрүү бэрлэлэр. Ол олоххо кутталлаах.

Кабель линиятын алдытын сокуонунан ирдэнэр: «Сэрэтин киһисекэтин» млан баран үлэни быһаччы толорооччу механизатор бэйэтин дьаладаһыттан алдытадына эбэтэр үлэни ыттытар тэрилтэ, совхоз салыааччылар механизатордары «Сэрэтин киһисекэ» суох охранинай зона аттыгар үлэстэ ыттан кабель линиятын алдытардахтарына.

Сибээс кабельнай линиятын харыстааһын быраабылатын тутуһун!

#### 3 №-дээх ЛТС АДМИНИСТРАЦИЯТА.

Таптыр оҕом, убайыт, бырааныт

**МАКАРОВ** Гаврил Дмитриевич

эдэр сааһыгар уһун ыарахан ыарыыттан олбүтүнэн бокуоньук көргөһүгэр, оҕолоругар дьини кутурдаммытын тирдэбит.

**Ийэтэ, быраата, Васильевтар, Нустиневтар.**

---

Күндүтүк саныыр күтүөнүт

**МАКАРОВ** Гаврил Дмитриевич

ыарахан ыарыыттан эдэр сааһыгар олбүтүнэн ийэһигэр, ыһыһытыгар, чугас дьомугар дьини кутурдаммытын биллэрэбит.

**Николаевтар.**

---

Райсовет культураҕа отдела, профсоюз райкома, Чурапчытаагы оҕо музыкальнай оскуолатын коллектива Попова Мария Гаврильевнаҕа тапталлаах уола

**МАКАРОВ** Гаврил Дмитриевич

ыарахан ыарыыттан олбүтүнэн дьини кутурданнарын тирдэллэр.

---

Чурапчы орто оскуолатын администрацията, профкома оскуола урукку техникескэй үлэһитэ

**МАКАРОВ** Гаврил Дмитриевич

уһун ыарахан ыарыыттан олбүтүнэн көргөһүгэр Макарова Татьяна Петровнаҕа, оҕолоругар, аймахтарыгар дьини кутурданнарын тирдэллэр.

дэрибэти үһү. (Эбэтэр сир аһыттан ханык эрэ айылда ҕаһа, сардаҕа тахсыта, ол дьайымыта).

Төрдүһүнэ, химическэй сэрни сөһүн дьайымыта, ону соруулан дьомго боруобалаан көрүү.

Басинниһи, астан сүһүрүү.

Балай да айаннаабыһыт көмө Көмнө сайылыга арыллан кэллэ. Кыраһый күөллөрдөөх дьомуө саха

ыарахан буолан, Якутскай куораттаагы балыһа реанимационнай отделениегыгар ыттыллыбыттар.

Якутскай куораттан кэлбит специалистар сайылык дьомуну чыччыйан баран, өссө 8 ыйы ыалдыбыттарын быһаарыттары уонна ыарымы маассабын, ыараханын учуоттаан ыалдыбыт уонна ыалдыбыттары сабадаланар дьому Якутскайга ы-

## Кистэлэнгин арийыан дуо, Көмнө сайылыга?

Дьон өйүттэн-санаатыттан арахпат

дьоннор тухтан олбүттэригэр тух да быһаарыһы биэрбэтэхтэрэ. Оттон таһыһылабатах, быһаарыллыбатах барыта киһи өйүн-санаатын орукүтэр, араас сабадалааһыннарынан, сэрэһиндэринэн туолар. «Бу кыраһый саха алаһыгар тух буолбутай?». «Ама билиһин үйэ», Менделеев химическэй элементин таблицага ырыһхайдык биллэр кэмгэр уонунан киһи биллибэт биричиһинтээн олбүтэ баар буолуон сөн дуо?» дьин бопуруостар билиһин даһаны дьон өйүттэн-санаатыттан арахсан биэрбэттэр.

Чурапчы оройуонун Арыылаах бөһүөлөгэ— оройуон киһиттан 60 километр тэйиччи сытар бүк, түгэх бөһүөлөгэ, «Вун», «Түгэх» дьин тодо чорботон балыһынниһи? Миһи бу сиргэ эрдэ анал — көмандировкаҕа сылдьан, Арыылаах отомана, айылбата хайа да сирдээгэр сибигэһэй, чэгин турарын, оттон дьомо-сэргэте быдырты үгэстэрин иһэринэ, тутта сылдьарын, өбүгэ сэрин-туомун иһитымырын бэлэтин көрбүтүн, ол туһунан «Сага олох», «Кыым» ханыаттарга, «Арыылаах туһунан арийыах тыл» дьин ыстатыйаны суруйбутум. Ити үлэлэр көмүр бу түбэлтэ туһунан дьому-сэргэни ытта үгүстүк көпөһүһүтүм, ол миһин олус интэрһэһирсэллэ. Онон, сотору буолаат, Арыылаахха интэһитээн туруммутум.

Күбүөрү сайын этэ, Айан масмыналарыгар олорсон, суолун аңарыгар— Кытаанах дьин бөһүөлөгө кэлэбин. От үлэтин көмө буолан буолуо, мотоцикл, масмына сырыһыта олус аҕыһах, суол кураанаҕы көрүтэ этэ. Оттон Кытаанахтан Арыылаахха дьэри айаннаһарбар техника олох да мөһийдэ. Хата, Дьолго, сага биллибит киһин— Кытаанах олохтоодо Петр Иванович Игитыев — масмынаһынан ийдэргэ сөбүлэһитэ. Айаннаан иһэн Петр Ивановичы кытта сэлэргэһэ истибит. «Көмнө сайылыкка буолбут түбэлтэ туһунан тух сааһаалаахкыһый?» дьин аргыһыттан ыйтабын.

— Ити, араһа, сахалы өлүү быһыылаах, — дьир аргыһым.

Холобур, дьоннор бу ыаллар көрөр торбосторун быыстартыгар түөлүгэр күннээх кыһыл саһыл сүүрө сылдьарын көрөллөрө үһү. Уонна оҕолоро, мөһүһүлээн, хотой уйатын алдыһыттар дьин эмнэ көпөһүлэр.

Итинтэн сылтаан миһи бу түбэлтэҕэ сыһыаннаах буолуохтарын сөптөөх версиһтары өйбөр сааһылаан көрөбүн.

Бастакытын, Петр Иванович өһүһүн курдук сахалы, быдыртыды өлүү — ол ата, иһитинаны, итэҕали кытта сибээстөөһүн.

Иһитинээн, бу ыаллар аһан иһэр ханык эрэ айанһыт кырдыһаны куһаҕаннык көрөсүбүттэригэр иһиллэрэ өстүһэн аһыһыттарыгар дьаагы күһүт дьин.

Үсүһүнэ, дьэлэрин муостатыттан тух эрэ төлөнөр тахсаллар, эбэлэрэ оҕолоругар ардахтаах күн атаһы сыһыһах сылдьыбат буолуо

алаһа тугу баһытын мөлдэһит курдук иһэһэни боруу-соруука пунктуу сытар. Тула тинтэр, үүнээһилэрэ, кыра тыалтан суугунаһаллар...

Хаһан эмэ кистэлэнгин арийыан дуо, Көмнө сайылыга? Ити билиһэ билиһитини эрэ толоробутугар буолбаны, иһитиһэ эрэллээхтин олоробутугар эмнэ наада.

### САХА ССР ЧУРАПЧЫ ОРОЙУОНУН АРЫЫЛААХ НЭБИЛИЭН-НЬЭЛЭЭХ ИУУНУН КӨМНӨ САЙЫЛЫГАР ДЬОННОР ЫАЛДЫЫЛАРЫН ТУҒУНАН ЯКУТСКАЙДААҒЫ СЭС ЫСПЫРААПКАТА.

1977 с.л. атырдыах ыйы 6 күнүгэр сарсыарда 9 часка санитарнай авиация станциятыгар 6 саастаах ыарыһа В. Аянитова уонна Кытаанах учаастагы балыһатыгар сытар Д. Аянитова, М. Аянитова, В. Аянитова, П. Синцева уонна Д. Синцева көмө оҕорор консультант ытарга Чурапчытаагы киһи балыһаттан ыһыры кырбита. Ол күн Чурапчыга көтөн барыт республикатаагы балыһа реанимационна В. Д. Бугаев бу ыарымы сүһүрүүтөн буолуо дьин сабадалааһыта уонна иһи ыарыһах — 6 саастаах В. Аянитов уонна 18 саастаах М. Аянитова турунтара мөһүһүн учуоттаан, санитарнай рейһинэ Якутскай куораттаагы балыһа реанимационнай отделениегыгар аҕалдыта.

Иһис күнүгэр, ол эбэтэр атырдыах ыйы 7 күнүгэр, ыарымы биричиһинэлэрин быһаарар уонна миһетэтигэр дьаһал ылар сыллаах Доруобуйа харыстабылын миһистерствотын кылаабынай эпидемиолога Е. Я. Гостхоржевич, инфекционист В. Д. Бугаев уонна республикатаагы балыһа аһестемиолога С. С. Васильев Чурапчыга көһүттэрэ. Миһетэтигэр тиһий быһаарыттары аан бастаан Алеша Аянитов ыалдыбыт; киһи иһи ыалдыар, сэмнэ суох буолла, аһаһым куураар дьин медиатэргэ көрдөрөн Кытаанах учаастаагы балыһатыгар иһирбит. Ол күн ыарыһагы ис ыарымыгар уорбалаан Чурапчы оройуоннаагы балыһатыгар ыһыһыттар, онно аппендицит дьин диагноһи туруоран, операция оҕорбуттар. От ыйы 26 күнүгэр ыарыһах өлбүт.

От ыйы 30 күнүгэр эмнэ иһитини мөлдүөн, ата саастаах Аянитов Вани балыһаҕа көрдөрбүт, киһини тутатына оройуон балыһатыгар, онтон атырдыах ыйы 6 күнүгэр Якутскай к. ыһыһыттар. Атырдыах ыйы 2 күнүгэр 45 саастаах Д. Аянитова, атырдыах ыйы 3 күнүгэр 18 саастаах М. Аянитова, 11 саастаах В. Синцев, 9 саастаах Д. Синцева, атырдыах ыйы 4 күнүгэр 14 саастаах Гоша Аянитов, атырдыах ыйы 5 күнүгэр 13 саастаах П. Синцева ыалдыбыттары биллэрбиттэр. Киһилэр бары бастаан учаастаагы балыһаҕа ыһыһыттар, онтон атырдыах ыйы 6 күнүгэр Чурапчыга көһөрүлүбүттэр. Ол күн 2 иһи, турунтара

гарга быһаарыттары. Ол күн Якутскайга 4 ыарыһагы, сарсыһытыгар өссө 7 киһини илдьибиттэрэ.

Ыарымы турбут сиртэр чыччыйыллар маньыгы көрдөрдүлэр: 1977 с.л. бэс ыйы бастакы күннэригэр Сүбүрүүскай аатынан совхоз Кытаанахтаагы отделениегы Көмнө сайыныгы ферматыгар 150, төбө ыһыһи көрө иһи дьин көргөн Арыылаахтан тахсыбыттар. Синцевтар дьин көргөннэрэ 6, оттон Аянитовтар дьин көргөннэрэ 9 иһилээх эбит. Аянитовтар биһи кыһытара — Якутскайдаагы культурнай-сырдатар үһитиһе студентка Аянитова Марфа — үөрөҕө бүтүтүн киһи хойут, от ыйы 10 күнүгэр кэлбит. Синцевтар Аянитовтардааҕар иһи күн эрдэ тахсыбыттар. Сайылыка Синцевтэри кытта аймахтара — 17 саастаах П. П. Безменов тахсыһыт.

От ыйы 26 күнүттэн атырдыах ыйы 1 күнүгэр дьэри фермаҕа Ордионкидзевскай оройуонтан сылдьар 18 саастаах Безменова Марфа мөлдүһүтэбит. Ону таһынан сайылык ыалларыгар 23 саастаах үтүтү таһар масмына водителэ П. Ф. Максимов сотору-сотору кэлэр, чөйдүр, сороҕор хонор эбит.

Ферма Арыылаахтан 10 километр тэйиччи сытар, оттон биһи өртүгэр, арыһы ыраах, совхоз отделениегы киһи уһаайбата — Кытаанах баар. Алаһы буор айан суол быһа охсон аһар. Көмнөттөн 5 километрдаах сиргэ бырадыһылыт ыһыһык фермата баар, онно 1976 с.л. аһаахха муус устартан алтынныгы дьэри 20 иһилээх Иркутскайдаагы лесопункттынай экспедиция үлэһиттэрэ олоробуттар. Алааска иһи кыраһый күөл баар, онтон биһи дьэригэр сүһүгү уулаһаллар, иһититтэн аһыһаллар.

Аянитовтар уонна Синцевтар көмүлүүк олохтоох мас муосталаах дьинэ олоробуттар; сарайга сруһунэн оҕолор утуһаллар эбит. Таһыһа туһунан күстөһөр сирдээхтэр. Олорор сирдэригэр 10—15 метр сиргэ комбинор, сүһү бурдуга харайылар кыраһый умуһах баар.

Аянитовтар уонна Синцевтар куруук биһигэ үлэһир эбиттэр. 18 с.л. устата Сылаах дьин сиргэ үлэһэбиттэр; Көмнөдө бийиһи аан бастаан кэлбиттэр. Бу алааска ферма үлэһитэрин дьинэлэһиттэн 50—70 метрдээх сиргэ эмнэ көмүлүүк олохтоох дьин баар, онно Е. У. Данилова кыһыһы кытта олоһор, Киһилэр бэйэлэрэ — Кытаанах олохтоохторо, Данилова эһилибит иһи мөһүһөр иһитин иһинэ Е. А. Аянитов оҕоньор олоһубут, от ыйы 18 күнүгэр дьэри киһиэхэ Ыһык Күөлүн 12-дээх И. Н. Аргунов мөлдүһүтэбит. Бу оҕо Аянитовтар, Синцевтар оҕолорун кытта куруук биһигэ оһиһуур уонна Данилова аһыһар-утуһар эбит.

**Борис ПАВЛОВ.**  
«Саха сирэ» ханыаттан.  
(Саһыһыта бөһөттөннэ).

Редактор П. И. ПОПОВ.  
НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапчы, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор — 21.332, отделы — 21-265, общий — 21-505.

Учредитель газеты «Сага олох» — районный Совет народных депутатов.  
Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам.  
Индекс газеты 54967. Объем — 1 усл. печ. лист. Тираж — 4140.